



Innst. 387 L

(2012–2013)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Prop. 134 L (2012–2013)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i naturmangfoldloven

Til Stortinget

Sammendrag

Miljøverndepartementet foreslår i proposisjonen at det tas inn en ny forskriftshjemmel i naturmangfoldloven kapittel VII – om tilgang til genetiske ressurser. Dette skal legge til rette for at Nagoya-protokollen til konvensjonen om biologisk mangfold – om tilgang til genressurser og en rettferdig og likeverdig fordeling av fordeler som følger av bruken av disse ressurser (Nagoya-protokollen) – kan oppfylles.

Det er i proposisjonen redegjort for Nagoya-protokollens bestemmelser om tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale, jf. Prop. 137 S (2012–2013) om samtykke til ratifikasjon av Nagoya-protokollen.

Departementet viser til at det trolig er urfolk og lokalsamfunn i Norge som har slik kunnskap som er omfattet av Nagoya-protokollen. For å sikre at slik kunnskap anerkjennes og respekteres foreslås det å innføre regler som sikrer at de som har utviklet, overført og bevart slik kunnskap får juridiske rettigheter til kunnskapen. Etter forslaget kan det gis bestemmelser i forskrift om at tilgang til og utnyttelse av tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale krever samtykke fra urfolket eller lokalsamfunnet som har utviklet kunnskapen og om sanksjoner ved urettmessig utnyttelse.

Det foreslås i proposisjonen ny § 61 a (tilgang til og utnyttelse av urfolks og lokalsamfunns kunnskap knyttet til genetisk materiale) i naturmangfoldloven. Denne inneholder forskriftshjemler som gir Kongen

adgang til å gi bestemmelser om urfolks og lokalsamfunns kunnskap knyttet til genetisk materiale. Bestemmelsen legger til rette for at det i forskrift kan gis bestemmelser som er nødvendige for å gjennomføre forpliktelsene etter Nagoya-protokollen i norsk rett.

Etter den foreslåtte paragrafen skal det legges til rette for at urfolks og lokalsamfunns interesser ivaretas og respekteres ved tilgang til og utnyttelse av tradisjonell kunnskap knyttet til genetiske ressurser som er utviklet, overført og bevart av et urfolk eller lokalsamfunn (tradisjonell kunnskap).

Det foreslås at Kongen kan bestemme at forskriftsbestemmelser også skal gjelde for tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale som er utviklet, overført og bevart av urfolk eller lokalsamfunn i en annen stat. Dette innebærer at en forskrift om at tilgang til eller utnyttelse av tradisjonell kunnskap krever samtykke fra urfolket eller lokalsamfunnet som har utviklet kunnskap også vil kunne gjøres gjeldende for tradisjonell kunnskap som er utviklet av urfolk eller lokalsamfunn som holder til i andre stater enn Norge. Det er imidlertid en forutsetning for at urfolk eller lokalsamfunn i andre stater skal kunne gis mulighet til å påberope forskriften at tilgang til eller utnyttelse av kunnskapen krever samtykke etter lovgivningen i staten der urfolket eller lokalsamfunnet holder til. Det er tilstrekkelig at det gjelder et samtykkekrav etter lovgivningen i den aktuelle staten. Departementet viser til at reglene i forskriften ikke vil kunne gis anvendelse for urfolk og lokalsamfunn som holder til i stater der lovgivningen ikke krever samtykke for tilgang til eller utnyttelse av tradisjonell kunnskap.

Departementet viser til at Sametinget har gitt sin tilslutning til den foreslåtte lovendringen og den foreslåtte løsning om at hvilke bestemmelser som bør gis blir vurdert i forskriftsarbeidet. Det vises til at Same-

tinget er enig om at forskriften må utredes nærmere før et forslag sendes på egen høring på et senere tidspunkt.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Bendiks H. Arnesen, Irene Johansen, Torstein Rudihagen, Tor-Arne Strøm og Eirin Sund, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen, Oskar J. Grimstad og Henning Skumsvoll, fra Høyre, Nikolai Astrup, Bjørn Lødemel og Siri A. Meling, fra Sosialistisk Venstreparti, Lars Egeland, fra Senterpartiet, lederen Erling Sande, og fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, viser til Prop. 137 S (2012–2013) der Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til ratifikasjon av Nagoya-protokollen til Konvensjon om biologisk mangfold av 22. mai 1992. Formålet med protokollen er å oppnå en rettferdig og likeverdig fordeling av de fordeler som følger av bruken av genetiske ressurser.

I denne proposisjonen (Prop. 134 L) (2012–2013) foreslås det at det tas inn en ny forskriftshjemmel i naturmangfoldloven, som skal legge til rette for at Nagoya-protokollen til konvensjonen om biologisk mangfold kan oppfylles.

Komiteen viser til at Nagoya-protokollen artikkel 5 nr. 5, artikkel 7 og 16 inneholder flere forpliktelser som gjelder tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale.

Komiteen har merket seg at det i dag ikke finnes særlige bestemmelser i norsk rett som oppfyller disse forpliktelsene. Og for å legge til rette for at disse forpliktelsene kan gjennomføres i forskrifter etter naturmangfoldloven, foreslår departementet at det tas inn en ny forskriftshjemmel i naturmangfoldloven kapittel VII om tilgang til genetiske ressurser. Etter forslaget kan Kongen gi forskrift om at tilgang til og utnyttelse av tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale krever samtykke fra urfolket eller lokalsamfunnet som har utviklet, overført og bevart kunnskapen og om sanksjoner, herunder regler om vederlag og oppreisning, ved urettmessig tilgang og utnyttelse. Etter forslaget kan det bestemmes at forskriften også skal gjelde for tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale, som er utviklet av urfolk eller lokalsamfunn i en annen stat, forutsatt at tilgang til og utnyttelse av kunnskapen krever samtykke etter lovgivningen i vedkommende stat.

Komiteen har merket seg at forslaget har vært på høring, og at Sametinget er konsultert.

Komiteens tilråding

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i naturmangfoldloven

I

I lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold gjøres følgende endringer:

§ 15 femte ledd skal lyde:

Høsting og annen utnyttelse av marine organismer reguleres av lov 6. juni 2008 nr. 37 om forvaltning av viltlevande marine ressurser.

Kapittel VII Overskriften skal lyde:

Kapittel VII Tilgang til genetisk materiale og tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale

Ny § 61 a skal lyde:

§ 61 a (tilgang til og utnyttelse av tradisjonell kunnskap knyttet til genetisk materiale)

Det skal legges til rette for at urfolks og lokalsamfunns interesser ivaretas og respekteres ved tilgang til og utnyttelse av kunnskap knyttet til genetisk materiale som er utviklet, overført og bevart av et urfolk eller et lokalsamfunn (tradisjonell kunnskap). Kongen kan gi forskrift om at tilgang til og utnyttelse av tradisjonell kunnskap krever samtykke fra urfolket eller lokalsamfunnet og om sanksjoner, herunder regler om vederlag og oppreisning, ved urettmessig tilgang og utnyttelse. Kongen kan bestemme at forskrift gitt i medhold av annet punktum også skal gjelde for tradisjonell kunnskap som er utviklet, overført og bevart av urfolk eller lokalsamfunn i en annen stat, forutsatt at tilgang til eller utnyttelse av kunnskapen krever samtykke etter lovgivningen i vedkommende stat.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 30. mai 2013

Erling Sande

leder

Irene Johansen

ordfører